UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv Doctoris Theologi; Et In Conimbricensi Academia Sacrarvm Litterarvm Olim Primarii Professoris Emeriti De Divina Gratia Pars ...

Continens Prolegomena sex, & duos priores libros De Necessitate Divinæ Gratiæ Ad Honesta Opera

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1620

Cap. XII. Vtrum ad sperandum, sicut oportet, diuinas promissiones, gratiæ auxiliumrequiratur, & quale, qua ve ratione necessarium sit?

urn:nbn:de:hbz:466:1-94086

Visual Library

Tertium argumentum procedit ex hypothesi, si facta propositione obiecti fidei cum tota præuia gratia, Deus negaret auxilium adiuuans physicè, seu cõcursum supernaturalem ad actum fidei, non verò generalem, quia tũc intellectus posset assentiri cum solo concursu generali, & ex eodem motiuo, quia non habet aliud. Respondetur, tunc quidem intellectum, vel potentiam illam, cui negatur concursus supernaturalis, & non negatur generalis cõcursus ordinis naturę, posse quidem elicere actũ aliquem, illum tamen futurum esse naturalem, ex motiuo naturali diuerso à motiuo Christianæ fidei. Quia licet obiectũ sit propositum sub ratione supernaturali, semper etiã adiũgitur ratio naturalis sufficiens ad assentiendũ, vel volendũ naturaliter, & tunc potentia secundũ naturalem vim operatur, quia per actualem motionẽ superiorem non amplius eleuatur. Solet similis casus proponi de videnti Deum, si Deus negaret illi supernaturalẽ habitum charitatis, & auxilium ad propriũ actum charitatis, & quæritur, quomodo amaret illa voluntas, diciturq; amaturam, quantum potest per vires naturæ, tendendo in Deum sub aliqua ratione naturali, quæ in illo obiecto etiam per vilicnem relucet. Sic ergo in casu nostro de actu credendi dicimus, quia fidei obiectum dũ proponitur vt credendum ex authoritate Dei, semper fit etiã credibile per rationes humanas manuducentes hominem, vt eleuari possit ad credendum altiori modo. Quod adeo necessarium est, vt propterea dixerint aliqui Theologi necessariũ esse, vt fides acquisita infusam antecedat, quod licet nõ sit verum de fide eiusdem veritatis creditæ, est nihilominus probabile de aliquo iudicio credibilitatis eius. Hinc ergo facilè fieri posset in eo casu, vt intellectus destitutus superiori auxilio, fidei assẽsum præberet veritati propositæ, non tamen ex motiuo fidei supernaturalis, quia nõ ex pura Dei authoritate, sed ex motiuis, & rationibus humanis, sub quibus illa proponitur, & cum quibus illa coniungitur, quãdo assensus est merè humanus, & acquisitus, vt in præcedenti remissione explicatum est, & idem cum proportione de voluntate credendi dicendum est.

34. Soluitur 3. argumentum Propositi.

35. Quartum argumentum sumebatur ab incommodo, quod aliquis esset certus de sua fide, quod sit infusa, & sicut oportet. Quod aliqui non reputant inconueniẽs, & ideò facilè sequelã admittunt, constituunt. que discrimen inter actus intellectus, & voluntatis; nam intellectus, inquiunt, clare intuetur rationem, ob quam mouetur ad assentiendũ, non tamen ita clarè cognoscit rationem, & motiuum, ex quo voluntas operatur, & ideò potest homo certò cognoscere, se credere, sicut oportet, & fide supernaturali, licet non possit ita certò cognoscere se amare, sicut oportet, & consequenter nec certo cognoscit, se esse iustum. Sed hi authores non aduertunt, fidem pendere à volũtate, & ideo non posse nobis esse magis notam qualitatem (vt sic dicam) seu supernaturale motiuum assensus intellectus, quam sit nota supernaturalis species illius piæ affectionis, seu voluntatis, qua determinamur ad credendum; illa autem volitio non est nobis notior, quam alij actus voluntatis; ergo neque ipsa fides. Et ideo simpliciter respondeo, negãdo sequelam, quia cũ in his actibus semper concurrant aliquo modo, & naturalia, & supernaturalia motiua, vt dixi, nunquam homo satis euidenter discernit, an ex pura supernaturali ratione moueatur, & operetur, & hoc est satis, vt nunquam possit omnino esse certus de fide, vel operatione sua, quamuis de illa magnas possit habere coniecturas. De qua re ex professo versus finem huius materiæ dicendum est.

Pro solutio 4. argumenti num 6. Propositi

CAPVT XII.

Vtrum ad sperandum, sicut oportet, diuinas promissiones, gratiæ auxilium requiratur, & quale, qua ve ratione necessarium sit?

1. Supernaturalis actus voluntatis alij Theologici, alij morales.

DIximus de necessitate gratiæ ad actum supernaturalem intellectus, dicendum superest de eiusdem gratiæ necessitate ad actus voluntatis, qui possunt in duos ordines distingui, scilicet, in Theologicos, & morales; Theologici dicuntur illi, quibus voluntas immediatè vnitur Deo, attingendo illum, vt aiunt, tanquam obiectum, *quod*. In alio vero ordine constituimus actus virtutum moralium, qui proximè versantur circa materias creatas, & vel non comprehendunt Deum in obiecto suo, vel si aliquo modo attingunt, solum est tãquam obiectum, *cui*, vt dici solet. De prioribus actibus est certior doctrina, & ideo de illis prius dicemus, dicturi postea de cæteris in capitibus sequentibus. Præterea supponẽdum est, duos esse præcipuos actus theologicos ad voluntatem pertinentes: nam virtutes Theologicæ sunt tres, & vna earum ad intellectum pertinet, nempe fides, de cuius actu iam dictum est: duæ vero ad voluntatem spectant, nimirum spes, & charitas, de quarum actibus suo ordine dicemus.

2. Supponitur spem Theologicam esse actum voluntatis.

Supponimus itaq; spem esse actum voluntatis, vt est communior sententia Theologorum, licet aliqui dubitauerint, quia spes nihil aliud est, quã fiducia; fiducia aũt actus intellectus esse videtur, qa nihil aliud est, quam firma credulitas in verbo, seu promissione alterius. Sed non potest de veritate communis sentẽtiæ dubitari, nisi quis velit duas tantum Theologicas virtutes admittere, quod Paulo. 1. Corint. 13. & communi sensui Ecclesiæ repugnat. Sequela vero patet, quia fiducia, prout intellectui tribuitur, non potest à fide distingui; ergo si illamet est spes, fides & spes non distinguuntur, & ita tria illa, quæ Paulus dixit, nunc manere, non erunt nisi duo. Necesse est ergo, vt spes formaliter ad voluntatem pertineat, vt sic à fide distinguatur: à charitate autem nũc supponimus distingui, quia spes ad amorem concupiscentiæ, charitas ad amorem amicitiæ eiusdem Dei pertinẽt, vt videbimus, & latius in disputationibus de his virtutib. differitur, & videri potest D. Thomas. 1. 2. q. 62. art. 3. & 2. 2. q. 17. & 23. Neque est verum fiduciam esse firmum assensum; sed est motus efficax appetitus in tali assensu fundatus.

1. Cor 13.

D. Thom.

3. Quid Pelag. de spe senserit.

Circa spem igitur non inuenio ab Augustino, vel alijs Patribus relatum aliquem Pelagij errorem specialem, cum autem circa fidem, & dilectionem erraverit, eas viribus naturæ, & liberi arbitrij adscribendo, non est dubium, quin de spe idem senserit. Nam spes proximè generatur ex fide, & in illa maximè fundatur, & minus perfecta est, quam charitas, teste Paulo. 1. Corinth. 13. qui ergo fidem, & charitatem naturales esse credidit, non potuit aliquid altius de spe cogitare. Eò vel maxime, quod Pelagius necessitatem auxilij diuini specialis negabat, & ita totam fiduciam in se, & in suo libero arbitrio collocabat, de quo sæpe ab Augustino reprehenditur; ergo non solum supernaturalem spem, sed etiam omne fundamẽtum eius penitus abstulit. Quocirca sicut ad fidem solum prærequirebat Pelagius diuinam reuelationem, & doctrinam, qua proposita dicebat posse hominẽ suo arbitrio velle credere, & nõ credere; & ita ad spẽ postulare ad summũ potuit diuinas promissiones homini reuelatas, & ab illo naturaliter creditas, vt possit etiam suo arbitrio de fidelitate promittentis fidere, & promissa sperare.

1. Cor. 13.

Augustꝰ

4. Dubium.

In hoc verò errore dubitari potest, an error in fide sit, quia non videtur tam clarus in spe, sicut in fide, neque militare eadem ratio. Nam fides vt includit voluntatem credendi, non supponit aliam priorem fidem, vel supernaturalem operationem propriam, per quam possit ad credendum confortari; spes autẽ supponit fidem, per quam videtur voluntas sufficiẽtes vires accipere ad appetendum, & sperandum suis viribus sine nouo auxilio gratiæ. Quia homo naturaliter sibi amat omne bonum, quod iudicat sibi esse conueniens, & consequenter illud etiam naturaliter sibi desiderat; ergo postquam sibi persuasit, & firmiter

ter credidit, talis boni consecutionem sibi esse possibilem, illam potest efficaciter intendere, & bonum illud eisdem naturę viribus sperare. Quod enim possibilitas illius boni, & veritas promissionis supernaturaliter credatur, non obstat, quominus actus spei in se possit esse naturalis, quia cognitio non concurrit ad actum voluntatis, nisi vt conditio necessaria applicans obiectum, & ideo non refert, quod ipsa supernalis sit, si obiectū, ppositū est naturaliter amabile. Nec ēt obstat, q; bonum promissū supernāale sit, vel supernaturaliter sit conferendū, quia inde solùm fit, vt ad consecutionē, vel executionē talis boni sit necessariū supernaturale auxiliū, nō vero ad sperandū illud, supposita fide, qua creditur, illud auxilium non defuturum, quia iam bonum illud proponitur vt conueniens, & simpliciter possibile, sub qua ratione est naturaliter appetibile, & cōsequenter etiā sperari poterit.

5. *Ad sperandum sicut oportet ad salutem auxilium gratia requiritur.*

Nihilominus de fide certum est, ad sperandum, sicut oportet, ad iustitiam, & salutem consequendam, necessarium esse supernaturale Dei auxilium. Probatur primo ex Scriptura. Nam 1. Cor. 13. *Manent* (inquit Paulus) *tria hæc, fides, spes, & charitas.* Vbi eas specialiter, & quasi æqualiter numerando, satis apertè ostendit in hoc conuenire, quod omnes sunt eiusdem ordinis, licèt in eo vna sit altera perfectior. Vnde August. serm. 29. de verbis Apostoli, *Hæc tria* (inquit) *aliquantùm sunt diuersa, sed omnia sunt Dei dona.* Idq; probat dictis verbis Apostoli, & de spe in particulari id confirmat ex illo Psal. 118. *Memor esto verbi tui seruo tuo, in quo mihi spem dedisti.* Inde enim colligit, spem esse Dei donum sicut est fides. Est etiam optimum testimonium Pauli ad Rom. 5. *Per quem* (id est Christum) *habemus accessum per fidem in gratiam istam, in qua stamus, & gloriamur in spe gloriæ filiorum Dei.* Vbi inter dona filiorū Dei, quæ per Christum accipimus, spem ponit. Et c. 15. *Vt per patientiam, & consolationem scripturarum spem habeamus*, & subdit statim, *Deus autem patientiæ, & solatij det vobis id ipsum sapere*, significans, Deum esse huiusmodi doni authorem. Vnde etiam 1. Thess. 5. *Galeam* (inquit) *spem salutis assumite*, quam cum fide etiam, & charitate ibi coniungit, & per Christum dari statim declarat.

Probatur 1. ex Scriptura.

6. *Alia Scripturæ testimonia afferuntur.*

Vnde & Petrus epist. 1. ca. 1. *Secundum misericordiam suam* (inquit de Christo Domino) *regenerauit nos in spē viuam.* In quibus verbis licèt spes possit pro obiecto, seu materia, quæ speratur, sumi, tamen de spe, quæ nobis per baptismum infunditur, intellexisse videtur August. lib. 1. de Peccator. meritis, & remission. ca. 37. dicens. *Regenerauit nos in spem vitæ æternæ*, & consonant ea, quæ inferius Petrus subdit, *Perfecti sperate in eam, quæ offertur vobis, gratiam.* Et infrà. *Dedit ei*, id est, Christo, *gloriam, vt fides vestra, & spes esset in Deo*, quo loco notari potest, & distinctio spei à fide, & quod vtraque dicitur in Deo fundata tanquam diuina quædam, & superioris ordinis virtus. Deinde hoc etiam conuincunt illa testimonia, in quibus spei tribuitur vel sanctificatio, & remissio peccatorum, vt 1. Ioan. 3. *Omnis, qui habet hanc spem, in eo sanctificat se*, vel salus æterna, vt ad Rom. 8. *Spe salui facti sumus*: ex his enim, & similibus locis apertè colligitur, spem esse dispositionem ad gratiam, & necessariam ad salutem æternam, & consequenter non posse fieri sine gratia, quia nullus actus per se ad pietatem conferens potest sine gratia haberi, vt in 1. lib. satis ostensum est. Idemq; probatur ex illo Ps. 90. *Quoniam in me speravit, liberabo eum.* Nā spes est ratio impetrandi Dei protectionem, vnde necesse est, esse donum gratiæ Dei. Vnde Bernard. serm. 3. de Annuntiat. *sola*, inquit, *spes apud te miserationis bonum obtinet, neq; oleū misericordiæ, nisi in vase fiduciæ ponu.*

7. *Probatur ex Concil. Trid.*

Secundo expressè est hoc definitum in Concilio Tridentino sess. 6. can. 3. vbi dicit, *neminem sine præuenienti Spiritus sancti inspiratione, & eius adiutorio posse credere, sperare, & cæt. sicut oportet.* Vbi certum est, non loqui Concilium de illis actibus quasi collectiuè, sed diuisiuè, seu distributiuè, & ideò sub disiūctione, *aut*, illos recensēt, vt in materia de Pœnitentia notaui. Et ideo cap. 6. inter dispositiones ad iustificationem spem enumerat ex illo Matth. 19. *Confide fili, remittuntur tibi peccata tua*, & in cap. 17. dicit, *In ipsa iustificatione hæc tria simul infusa accipit homo per Iesum Christum, cui inseritur, fidem, spem, & charitatem.* Vbi siue de actibus loquatur, siue de habitibus, æquè probat intentum, quia dum dicit, spem esse infusam per Christum, docet esse donum gratiæ, quam Christus nobis meruit, quòd si de actu dicitur, id est, quod intendimus; si verò de habitu, etiam habitus est propter actus, & eiusdem sunt ordinis, vt supra argumentati sumus. Ex Patribus sufficiūt, quæ obiter adduximus, quia res est ferè sine controuersia, & quia semper ponunt spem inter ea, quæ sunt maximè necessaria ad supernaturalem iustitiam, vt videri potest in Chrysost. Homil. de Fide, lege, & Spir. Sanct. dicente, *Necesse est, vt præcedat vitam nostram spes in Christum, qua postea pascenda est bonis operibus.* Et plura videri possunt in Bernardo ser. 7. & 9. in Psalm. *Qui habitat.*

8. *Probatur à ratione.*

Rationes Theologicæ confirmantes hanc veritatem insinuatæ iam sunt, illæ vero præcipuè sunt à posteriori, & ab effectu, videlicet, quia actus spei est dispositio ad iustitiam, & ad remissionem peccati: item quia in suo ordine est fundamentum meriti, & impetrationis, ac pœnitentiæ, iuxta illud Ambros. libro primo, de Pœnitent. c. 1. *Nemo potest agere pœnitentiam, nisi qui speraverit indulgentiam.* Et quia æquiparatur aliis Dei donis, vt de fide, & charitate vitum est, & de timore dicitur Psal. 146. *Beneplacitum est Domino super timentes eum, & in eis, qui sperant super misericordia eius.* A priori vero reddenda est ratio ex supernaturalitate actus spei, non est enim necessaria gratia ad hunc actum propter difficultatem extrinsecam, seu accidentariam, sed propter excellentiam eius, & supernaturalitatem, quam requirit, vt habeatur, *sicut oportet*, vtique ad salutem, & iustitiam, vt Concilium Tridentinum dixit, & ideò non tantùm in natura lapsa, sed etiam in integra erat necessaria ad sperandum, non minùs, quàm ad credendum, vel amādum. Vt ergo hæc ratio, & necessitas gratiæ ad hunc actum magis explicetur, ea, quæ de fidei actu diximus, cum proportione ad spem applicanda sunt.

Ratio à priori.

9. *Spes actus in sua specie, & substantia est supernaturalis.*

Dico ergo secundo. Actus spei in sua substantia, & specie est supernaturalis. In hac assertione est eadem controuersia, & opinionum diuersitas, quæ de fide tractata est, vt videri potest in Scoto, Durando, Gabriele, & aliis in 3. d. 26. Conclusio tamen posita planè traditur à D. Thoma. 1. 2. q. 62. art. 3. & 2. 2. q. 17. artic. 1. & 6. quem ita intelligunt, & sequuntur recentiores Theologi communiter. Eiusdemque rationibus probanda est, quibus de fide hoc probauimus, scilicet quia habitus spei est per se infusus, & actus eius est eiusdem ordinis, siue fit eliçitus ab illo, siue proximè disponat ad illum: vnde per se etiam est infusus, quod non conuenit, nisi formę in specie, & substantia supernaturali. Item quia actus spei, qualis ad salutem postulatur, superat vires naturales voluntatis; non ratione extrinseca; ergo intrinseca; ergo ratione substantiæ suæ. Et hic habet locum discursus supra factus, quod hęc supernaturalitas, & tanta necessitas gratiæ, quanta in hoc actu inuenitur, non potest saluari per modum supernaturalem, vt inductione supra facta ostendi potest, nam eodem modo potest hic facile applicari.

Rationes.

10. *Germana ratio horum assertionis.*

Ex propriis verò ratio reddenda est, ex obiecto formali actus spei, quem declarat D. Thomas. 1. 2. q. 62. art. 3. dicens, *esse motum intentionis tendentis in finem supernaturalem, sicut in id, quod est possibile consequi per auxilium Dei*, vt addit, & declarat. 2. 2. q. 17. art. 1. hoc autem obiectum est maximè supernaturale; ergo & species essentialis, quam actus spei ab illo obiecto sumit, est per se supernaturalis. Consequentia probari facilè potest ex dictis capite præcedenti. Maior item supponitur ex tractat. de Spe, & ex D. Thomæ authoritate. Minor autem declaratur: nam spes cum sit actus

ctus voluntatis per modum prosecutionis, habet pro obiecto bonum, & quia tendit ad obtinendum illud, est de bono absenti, & nondum consecuto, *nam quod videt quis, quid sperat?* vt ait Paul. ad Rom. 8. & ex speciali ratione sua postulat spes, vt illud bonum, quod sperat, sit arduum, ac difficile, vt ex 1. 2. q. 40. ar. 1. suppono. Si ergo in illo obiecto spei Christianæ ratio boni consideretur, supernaturalis omninò est, nam & visio clara Dei, in qua supernaturalis beatitudo consistit, & Deus vt obiectum eius, id est, prout clarè, & sicut in se est, visibilis est, excedit proportionem, & naturales vires humanæ naturæ; imò & naturalem inclinationem eius; ergo etiam in ratione boni sperandi, & efficaciter intendendi, est obiectum excedens vires humanæ naturæ.

11. *Confirmatur ex ratione absentia obiecti.* Deinde etiam absentia talis obiecti, si attentè consideretur, excedit quodammodo proportionem naturalis spei. Nam absentia non supponitur in obiecto sperando tanquam bonum appetendum, sed potiùs tanquam aliquid incommodi, quod expectatur auferendum, quando completa fuerit spes, & ideò eiusdem ordinis est ex suo modo absentia boni sperati, cuius est præsentia eiusdem boni sperati: præsentia autem summi boni per spem Christianam sperati, est supernaturalis; ergo & absentia illius suo modo supernaturalis est: nam priuatio ad habitum reducitur. Vnde illa absentia sola ratione naturali spectata non apprehenderetur per modum priuationis, sed puræ negationis, & ideò nec iudicaretur malum aliquod, vel incommodum, ad quod repellendum per spem esset tendendum, & hoc sensu dicimus, etiam absentiam illius boni, vt est conditio, seu circumstantia obiecti sperandi, non pertinere ad ordinem naturæ. *Confirm. 2. ex ratione inditatis.* Denique arduitas etiam illius boni vires naturales hominis excedit, quia intrinsecè, ac primariò nascitur ex supernaturalitate, & excellentia tum ipsius obiecti, & finis vltimi consequendi, tum etiam mediorum, per quæ est comparandum. Ergo tale obiectum est simpliciter supernaturale respectu virium naturalium liberi arbitrij; ergo etiam spes tali obiecto proportionata est in sua essentia supernaturalis. Cui etiam accedit in natura lapsa arduitas, quæ ex naturæ corruptione, & concupiscentiæ inordinatione oritur, quæ si attentè pensetur, adeò arduum, & difficile reddit obiectum illud, vt ratione illius non possit efficaciter intendi per solas vires liberi arbitrij, vt mox explicabo. Et hic discursus magis in sequenti capite roborabitur.

12. *Corollarij: gratia auxiliaris etiam requiritur ut Physicè principium spei.* Atque hinc sequitur, gratiæ auxilium esse per se necessarium ad actum spei, non solum vt moraliter excitans, alliciens, & adiuuans, sed etiam vt dans voluntati aliquod supernaturale principium physicè adiuuans illam ad talem actum efficiendum, sicut de fide diximus. Est enim eadem ratio suppositi fundamento, quòd talis actus sit in se supernaturalis. *Argum. solutur in n. 4 propositum.* Vnde quæ in hoc pũcto de fide diximus, sunt hic cum proportione applicanda. Neq; contra hoc obstat ratio dubitandi in principio posita. Vt enim omittam dubitari posse, an diuersa propositio obiecti appetẽdi, vel sperandi, naturalis, vel supernaturalis sufficiat ad similẽ distinctionẽ actuũ volũtatis, de quo puncto alibi dicã; in præsenti iam ostẽdimus in obiecto, quod per fidem sperandum proponitur, non solum cognitionem, seu applicationem obiecti, sed etiam obiectum ipsum esse supernaturale, tam quoad fundamentum spei, quàm quoad bonum speratum.

13. *Propeditur solutio.* Fundamentum enim Christianæ spei, est ipsum verbum Dei, iuxta illud Psalm. 118. *Memor esto verbi tui seruo tuo, in quo mihi spem dedisti.* Quod verbum licèt per fidem credatur, nihilominus vt voluntas erigatur ad sperandum, solum in Dei verbo, promissione, potestate, ac voluntate nixa, indiget speciali auxilio, & eleuatione Dei. Sicut ergo fides supernaturalis est, quia soli Deo adhibetur, ita spes excedit vires naturales, quia in Deo supernaturaliter promittente sustinetur. Et ideò Petrus æqualiter dixit, *vt fides vestra, & spes sit in Deo.* Et hac ratione vtitur D. Thom. in 2. 2. q. 17. Addit verò in 1. 2. q. 63. art. 3. ad 2. etiam spem excedere virtutem naturæ proportionatam ex parte obiecti, seu boni, quod speratur, quia nimirũ, est quoddam summum bonum excedens naturalem facultatem, & capacitatem humanam. In quem sensum exponit Bernard. serm. 9. in Psal. *Qui habitat*, illa verba. *Quoniam tu es Domine spes mea, altissimum posuisti refugium tuum, dicens: Forte aliquid amplius sonas, & sublimius, quòd videl. non modo in eo sperat, sed eum. Conuenientius si quidem spes nostra dicitur, quod speramus, quam in quo speramus.* Additq; inferius, vtrunq; indicatum esse à Ieremia Thren. 3. dicente. *Bonus est Dominus sperantibus in se, animæ quærenti illum.* Vtroq; ergo titulo spes Christiana supernaturalis est, quod & in solo Deo sperat, & solum Deum, vt supernaturalis beatitudinis obiectum sperat, nam si aliquid aliud sperat, totum est in ipso, & propter ipsum. Nec refert, quòd fides hoc obiectum proponendo præcedat. Nam totum hoc tenet se ex parte obiecti, quod superat naturales vires voluntatis, quas non præbet fides sola, & ideò necessaria est specialis gratia, quæ ad eliciendum spei actum, voluntatem iuuet.

14. *An possit dari sine gratia spes naturalis de bonis à Deo promissis.* *Vera resolutio affirmãs.* Tandem potest in hoc capite interrogari, quod suprà de fide tractatum est, an possit voluntas nostra solis naturalibus viribus aliquem actum spei naturalis, & acquisitæ de bonis à Deo promissis elicere. Sed de hoc non oportet nouam texere disputationem, eadem enim est resolutio, & eodem modo explicanda. Primo igitur proposita per fidem beatitudine à Deo promissa, poterit voluntas naturali affectu ad illam ferri, eaque aliqualiter sperare. Ita docuit Molina in Concordia quæst. 14. artic. 13. disputat. 13. in quo ab aliquibus eius doctrina notata est, sed immeritò, quia non est maior ratio de fide, quàm de spe; imò supposita fide, videtur facilius spem aliquam naturalem posse concipere, vt ratio in principio huius capitis facta ostendit. Et ita Scot. in 3. distinct. 26. ad tertium eodem modo de spe opinatur, quo de fide, & idem habet ibi Durandus quæstione prima, numero sexto, & Gabriel ibi articulo primo, & Caietanus 2. 2. quæstione 17. articulo quinto in principio expressè ponit habitum spei acquisitæ, addit verò, & rectè, illum non sufficere, ad eliciendum actum proportionatum supernaturali obiecto, sed alium imperfectũ, & acquisitum. Demiq; Soto, & alij, qui censent, actus omnes supernaturales esse naturales, quoad substantiam, consequenter coguntur ponere aliquem actum spei, qui possit fieri viribus naturæ. Potest etiam probari inductione, nam Iudæi aliquam spem habent consequendi beatitudinem, quæ sine dubio supernaturalis non est, nec per auxilium gratiæ fit. Idem est certius de hæreticis, qui supernaturales promissiones expressius credunt. Vnde constat, non solum posse cõcipi spem aliquam, supposita fide infusa promissionum, sed etiam supposita fide acquisita, hanc enim solam habent hæretici. Imò sæpè habent firmam quandam, & temerariam fiduciam in sola falsa fide suorum errorum fundata, vt de hæreticis huius temporis dixit Concil. Trid. sess. 6. cap. 9. *Inductione probatur.*

15. *In quibus spes habet acquisita ab infusa distinguatur.* Secundo verò addendum est, hanc spem acquisitam, sicut specie, & substantia longè diuersa est ab spe infusa, ita etiam obiecto, & motiuo, modo, ac perfectione sperandi. Hæc omnia ferè eodem modo explicanda sunt in spe, ac in fide. Nam in primis etiamsi bonum speratũ in se supernaturale sit, spes acquisita non tendit in illud, vt supernaturale est, sed solum sub generali ratione commodi, & conuenientis naturæ, quia ille actus non procedit, nisi naturali appetitui voluntatis commensuratus; appetitus autem naturalis sistit in bono proportionato, & conuenienti naturæ. Deinde licet illud bonum speretur à Deo, non tamen vt ab authore gratiæ, vel supernaturali, nec firmiter innitendo promissioni eius, sicut oportet,

portet. Sperare enim à Deo aliquod bonum, vel præmium, si absolutè sumatur, non excedit naturales vires rationis, aut voluntatis humanæ. Qui enim per rationem naturalem cognouerit Deum habere prouidentiam rerum humanarum, & præmium aliquod pro bonis operibus esse redditurum, & pœnam pro malis, potest sperare à Deo aliquod præmium honestæ vitæ, sicut potest etiam naturaliter pœnam timere. Illa autem spes solùm est in Deo, & authore naturæ, & non tam fundatur in promissione eius, quàm in sapientia, prudentia, iustitia, vel bonitate eius.

16. *Declaratur amplius.* Qui autem fide humana credit, Deum præmium supernaturale pro meritis, & auxilia ad benè operãdum, & gratiam ad remissionem peccatorum obtinendam promisisse; quamuis possit hæc sperare humana, & acquisita spe, nihilominus sicut non amat illa bona, vt supernaturalia sunt, ita nec tendit ad illa, vt supernaturaliter possibilia, sed vt possibilia simpliciter, & confusè, quasi præscindendo à modo, quo sunt possibilia, quia vires naturæ non vltra extenduntur. Imò licet quis per fidem infusam credat, obiectum sperandum esse possibile per virtutem diuinam superantem ordinem naturæ; nihilominus si solo naturali affectu voluntas in illud obiectum sic propositum feratur, non nititur in Deo vt authore supernaturali, sed tantum vt est causa à qua habet tale obiectũ, vt sit possibile, & similiter nõ fundatur in promissione eius, vt mouere põt ex sola Dei authoritate ad fidendũ in illa, sed quatenùs adiunctis humanis coniecturis, constituit illud obiectum in ratione futuri, vel absolutè, vel sub conditione aliqua. Vnde fit, vt talis spes nunquam sit tam certa, & firma, quãtùm esse debet Christiana spes, quia vel non supponit certitudinem fidei in intellectu, à qua debet spes suã certitudinem, & firmitatẽ mutuari, vel quia licèt in homine fideli illa certitudo supponatur in intellectu, voluntas naturaliter sperando illi fidei non conformatur adæquatè, sed tantùm secundum quandam communem rationem fidei in illa fundatur. Vnde verisimilius est, etiam hominem fidelem eo tempore, quo tantum humano modo sperat, non vti actu fide infusa ad iudicandum de bonis sperandis, sed humano etiam modo illa considerare, & credere. Deniq; ex alio etiam capite deficit omnis spes acquisita à perfectione infusæ, quia licèt esse possit absoluta, & efficax circa aliquod particulare bonum, non tamen circa omnia, & præsertim circa supernaturalem beatitudinem consequendam, & circa Deum, vt est obiectum eius, vt in sequenti capite commodius explicabo.

CAPVT XIII.

Vtrùm ad amandum Deum amore concupiscentiæ, vt est summum bonum, & commodum hominis amantis, sit auxilium gratiæ necessarium?

1. *1. Sententia.* HOc dubium non inuenio ab Scholasticis peculiariter motum, sed communiter idem iudicare videntur de hoc amore, quod de spe, quia vel vnum actum cum alio confundunt, vt Maior in 3. d. 26. & alij, vel quia sentiunt, spem oriri ex amore concupiscentiæ, vt D. Thomas, Scotus, & alij infrà referendi. Nihilominus tamen quidam grauis author modernus distinguendo amorem concupiscentiæ Dei ab spe, & amore charitatis eiusdem Dei, & benè sentiendo, actum spei, sicut & charitatis, esse supernaturales in substantia, de amore concupiscentiæ Dei, etiam vt est bonum supernaturaliter beatificans hominem, dicit esse actum naturalem, & acquisitum, ad quem non indiget voluntas habitu infuso. Cuius sententiæ hæc fundamenta ex authore tantùm elicio.

2. Sententia asserens amorem concupiscentia Dei vt obiectum beatitudinis esse naturalem. Vazq 1 2 di sput. 195 cap 2. in princip. & 3. p d 43 c 2. in fin.

2. Primum est, quia amor ille concupiscentiæ Dei, est amor amicitiæ, seu beneuolentiæ hominis ad se ipsum; sed amor sui est naturalis; ergo etiam ille amor concupiscentiæ Dei naturalis est. Maior constat ex illa doctrina vulgari, quòd amare, teste Aristotele, est velle alicui bonum. Ideoq; in amore duo distinguenda esse, scil. bonum, quod volo, & personam, cui volo, & respectu boni amati dicitur amor concupiscentiæ, respectu vero personæ, cui amatur, dicitur amicitiæ. Vnde sub hac ratione amor amicitiæ, & concupiscẽtia nõ sunt duo actus, vel duo amores, sed idem amor secundum duos respectus, quamuis in alio sensu amor amicitiæ, & concupiscentiæ re ipsa distingui soleant respectu eiusdem personæ, nam si illam amem, vt cui bonum volo, est amicitia, si verò eandem diligam mihi, vt bonum meum, est amor concupiscentiæ eiusdem personæ, licèt respectu mei, cui illud bonum volo, sit amicitia, vel proprius loquendo, beneuolentia. Hoc ergo modo in præsenti amor, qui est concupiscentiæ ad Deum, est amicitiæ ad se ipsum. Constat autem amorem sui esse maximè naturalem, quia oritur ex naturali cõplacentia, quam vnusquisq; habet ad se ipsum, quæ maximè naturalis est; ergo. *1. Fundam.* *Cõfirmatur.* Confirmatur, quia amor Dei distinguitur ab omnibus in naturalem, & supernaturalem, sed amor supernaturalis ad Deum, est amor amicitiæ, quia est amor charitatis, nec potest amicitia ad Deum esse naturalis; ergo per amorem naturalem intelligendus est amor concupiscentiæ.

3. *2. Fundam.* Secundum principale fundamentum esse potest, quia si amor concupiscentiæ ad Deum esset supernaturalis, postularet virtutem infusam, à qua eliceretur, nam eadem esset ratio de illo actu, quæ de cęteris; nulla autem talis virtus nobis infunditur. Quia si aliqua esset, profectò esset Theologalis, quia immediatè attingeret Deum, amando illum nobis; non est autẽ fides, vt per se constat, nec charitas, quia amor amicitiæ Dei distinguitur specie, & quasi genere ab amore concupiscentiæ; nec est spes; ergo vel est quarta virt⁹ theologalis, quod repugnat Paulo 1. Cor. 13. dicenti: *Nunc autem manent tria hæc*, &c. vel nulla est talis virtus infusa, & consequenter nec actus eius supernaturalis est.

4. *Probatur 1. minoris par. quod hic amor ab se non possit produci.* Supereſt solum probandum, illam virtutem non esse spem. Quod probatur primò, quia amor, & spes sunt actus omninò distincti. Secundò, quia in actu spei est specialis difficultas, ratione cui⁹ necessaria est virtus spei, quæ difficultas in amore concupiscentiæ non reperitur. Nam spes respicit beatitudinem, vt est bonum arduum consequẽdum virtute diuina, & ita non habet, quòd sit supernaturalis ex eo, quod speratur, sed ex eo, à quo speratur, sc. a Deo supernaturaliter operãte. Quæ rõ cessat in amore, quia amor nõ versatur circa Deu, vt ab ipso futura est cõsecutio beatitudinis, vel alius boni, sed præcisè vt circa rẽ concupitã nobis conuenientẽ, q⁹ maximè naturale est, & in tali actu, nec inuenitur formalis ratio habitus spei, nec vlla ratio, ob quã sit supernaturalis. Tertiò, quia amor concupiscentiæ in beatitudine permanebit, & tamen ibi non erit habitus spei, à quo elici possit. Quartò, qa si amor cõcupiscẽtiæ esset actus elicitus à virtute spei, per contrarium actũ, v. g. per odium, vel nolitionem absolutam supernaturalis beatitudinis, amitteretur virtus spei, quia virtus infusa per vnum actum contrarium amittitur: cõsequens autem est falsum, quia cum illo odio, vel nolitione stat, non desperare de beatitudinis consecutione, & spes iuxta communem sententiam solum per desperationem perditur. *Infusa non reperitur.* *Probatur.* *Primò.* *Secundò.* *Tertiò.* *Quartò.*

5. *Hunc tamen actum non gratis fieri nemo negabit. Vaz.* Deniq; dictus author, ne videatur nimium tribuere libero arbitrio, addit, licèt hic actus amoris in se, & in substantia sua naturalis sit, nihilominus non posse fieri sine gratia mouente. Quæ autem sit hæc gratia mouens, vel qua ratione dicatur esse necessaria ad actum alioqui naturalem, dictus author non declarat. Videtur autem iuxta sua principia per gratiam mouentem intelligere cognitionem congruam naturalem